

CÁNACHAS INDÍREACH

I measc na gcánacha indíreacha tá cáin bhreisluacha (CBL) agus dleachtanna máil ar alcól, tobac agus fuinneamh. Tá feidhm ag an gcomhchóras CBL maidir le hearraí agus seirbhísí a cheannaítear agus a dhíoltar lena n-úsáid san Aontas Eorpach. Gearrtar dleachtanna máil nuair a dhíoltar nó a úsáidtear táirgí ar leith. Tá sé mar aidhm le hobair reachtach AE an dlí maidir le CBL a chomhordú agus a chomhchuíbhíú agus na dleachtanna ar alcól, tobac agus fuinneamh a chur i gcomhréir lena chéile chun feidhmiú ceart an mhargaidh inmheánaigh a chinntiú.

1 CÁIN BHREISLUACHA (CBL)

A. An bunús dlí

Airteagal 113 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE).

B. Forbairt

Rinneadh an dlí maidir le CBL a chomhchuíbhíú i gcéimeanna éagsúla chun trédhearcacht a bhaint amach sa trádáil laistigh den Aontas. Sa bhliain 1970, rinneadh an cinneadh buiséad Chomhphobal Eacnamaíochta na hEorpa a mhaoiniú ó acmhainní na gComhphobal féin. San áireamh bhí íocaíochtaí a bheadh bunaithe ar sciar de CBL agus a gheofaí trí ráta comhchoiteann cánach a ghearradh ar bhonn aonfhoirmeach measúnaithe. Tá na leasuithe sin códaithe i bpíosa amháin reachtaíochta sa Treoir maidir le CBL (2006/112/CE), a glacadh in 2007.

Sa bhliain 1985, d'fhoilsigh an Coimisiún 'Páipéar Bán an Mhargaidh Aonair' (COM(1985)0310), inar bhain Cuid III le deireadh a chur le constaicí fíoscacha. Bhí gá le bearta sa réimse CBL mar thoradh ar 'phrionsabal an chinn scríbe'.

C. A bhfuil bainte amach

1. An córas CBL

a. An córas idirthréimhseach

Mhol an Coimisiún go n-aistreofaí go dtí 'prionsabal an tionscnaimh' sa bhliain 1987. Faoin bprionsabal sin chuirfí an cháin a gearradh cheana féin sa tír thionscnaimh san áireamh sna hidirbhearta idir Ballstáit agus d'fhéadfadh na trádálaithe an cháin sin a ghearradh mar cháin ionchuir. Sa bhreis air sin, mhol an Coimisiún go mbunófaí córas imréitigh chun an CBL a bailíodh sna tíortha tionscnaimh a athdháileadh ar na tíortha tomhaltais. Níor ghlac na Ballstáit leis na moltaí sin, áfach. Mhol siad, mar rogha mhalartach, prionsabal an chinn scríbe d'idirbhearta a bhainfeadh le trádálaithe a bhí cláraithe le haghaidh CBL. Ar an gcaoi sin bhunófaí bunús an chórais idirthréimhsigh,

córas a cuireadh i bhfeidhm sa bhliain 1993 (Treoir 91/680/CEE agus Treoir 92/111/CEE).

b. Straitéis inmharthana chun an córas a bhí ann cheana a fheabhsú

Ón mbliain 2000 ar aghaidh rinne an Coimisiún bearta chun feabhas a chur ar na rialacha idirthréimhseacha a bhí i bhfeidhm an t-am sin. Is é príomhthéacs reachtach AE maidir le CBL anois ná an Treoir maidir le CBL (2006/112/CE). Tháinig Treoir 2008/8/CE agus Treoir 2008/9/CE sna sála uirthi in 2008. As sin amach bhí an CBL ar sheirbhísí idir trádálaithe le gearradh sa tír inar soláthraíodh na seirbhísí.

In 2005, leagadh síos an bonn chun go gcuirfí rialacha AE i bhfeidhm ar bhealach níos aonfhoirmí (Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) Uimh. 282/2011). Tugadh de rogha do na Ballstáit rialacha speisialta a chur i bhfeidhm chun cur i bhfeidhm CBL a shimpliú. Cuireadh feabhas ar an gcóras nuair a glacadh Rialachán (CE) Uimh. 37/2009 maidir le comhar riaracháin i réimse na cánach breisluacha chun imghabháil chánach a bhaineann le hidirbhearta laistigh den Chomhphobal a chomhrac.

2. Rátaí CBL

Rinneadh foráil i dTreoir 92/77/CEE maidir le híosráta cánach caighdeánach 15% a ndéanfaí athbhreithniú air gach dhá bhliain. Ina dhiaidh sin, chuir an Chomhairle síneadh le tréimhse bhailíochta an íosráta go dtí deireadh 2017. Sa bhreis air sin, bhí na Ballstáit in ann ráta laghdaithe amháin nó dhá ráta laghdaithe de luach 5% ar a laghad a chur i bhfeidhm ar earraí agus seirbhísí áirithe. Bhí na Ballstáit fós in ann rátaí a chur i bhfeidhm faoi bhun an íosráta (ráta nialasach san áireamh) ar earraí agus seirbhísí dá mba rud go raibh na rátaí sin i bhfeidhm cheana féin faoin 1 Eanáir 1991. In 2009, glacadh Treoir 2009/47/CE maidir le rátaí laghdaithe cánach breisluacha do sheirbhísí áitiúla áirithe dlúthshaothair. In 2016, ghlac an Coimisiún togra le haghaidh treoir ón gComhairle chun na rátaí céanna CBL a chur i bhfeidhm ar fhoilseacháin a sholáthraítear go leictreonach is a chuireann na Ballstáit i bhfeidhm ar fhoilseacháin chlóite. D'fhormheas an Pharlaimint an togra ón gCoimisiún i mí an Mheithimh 2017. I mí Eanáir 2018, ghlac an Coimisiún togra maidir le hathchóiriú rátaí CBL ([COM\(2018\)0020](#)). Tá sé mar aidhm leis an togra cur le solúbthacht sa chaoi is go mbeidh cead ag na Ballstáit tairbhe a bhaint as rátaí laghdaithe agus nialasacha atá i mBallstáit eile.

3. Na forbairtí is déanaí

In 2010, d'fhoilsigh an Coimisiún Páipéar Uaine maidir le todhchaí CBL ([COM\(2010\)0695](#)). Bhí sé mar aidhm leis tús a chur le plé faoin gcóras CBL. In 2012, bhunaigh an Coimisiún grúpa saineolaithe ar CBL ('an Coiste CBL') a fhoilsíonn treoirlínte rialta.

An 7 Aibreán 2016, chuir an Coimisiún [Plean Gnómhaíochta faoi Nuachóiriú Chóras CBL an Aontais Eorpaigh](#) chun cinn. Leagtar síos ann na prionsabail chun córas Eorpach aonair CBL amach anseo a rialú, bearta gearrthéarmacha chun calaois CBL a chomhrac, pleananna chun athchóiriú a dhéanamh ar na socruithe maidir le rátaí laghdaithe agus moltaí chun na rialacha maidir le CBL a shimpliú, agus fógraítear pacáiste CBL ina bhfuil bearta atá ceaptha an saol a dhéanamh níos éasca d'fhiontair bheaga agus mheánmhéide. Is é an chuid is tábhachtaí den phlean ná an t-aistriú

chuig prionsabal na tíre cinn scríbe le haghaidh lastais trasteorann earraí. Ar an mbonn sin, d'íocfadh an t-onnmhaireoir an CBL sa Bhallstát ina seachadtar na hearraí. Mar chéad chéim, ní bheidh feidhm ag an bprionsabal ach maidir le lastais B2B. Leagtar dhá bhealach amach sa phlean gníomhaíochta freisin lena bhféadfaí níos mó saoirse a thabhairt do na Ballstáit rátaí laghdaithe a thabhairt isteach.

Ó 2017 ar aghaidh, mhol an Coimisiún roinnt tograí reachtacha a tháinig as an bPlean Gníomhaíochta. I mí an Mheithimh 2018, ghlac an Chomhairle treoir lenar leagadh síos íosráta caighdeánach buan CBL 15%. I mí na Nollag 2018, ghlac an Chomhairle gníomhartha reachtacha maidir leis na nithe seo a leanas: (i) 'réitigh thapa' chun feabhas a chur ar fheidmiú an chórais CBL atá ann faoi láthair sula dtiocfaidh an córas nua i bhfeidhm; (ii) CBL ar ríomhfhoilseacháin; agus (iii) comhar riaracháin trasteorann i réimse CBL. Tá roinnt tograí eile ón gCoimisiún á bplé sa Chomhairle.

D. Ról Pharlaimint na hEorpa

I gcomhréir le reachtaíocht AE sa réimse CBL, tá ról Parlaimint na hEorpa teoranta don nós imeachta comhairliúcháin. In 2014, ghlac an Parlaimint [rún](#) maidir leis an togra ón gCoimisiún le haghaidh treoir ón gComhairle lena leasófaí Treoir 2006/112/CE maidir le córas comhchoiteann CBL i dtaca le tuairisceán CBL caighdeánach (tarraingíodh siar ina dhiaidh sin é). An 24 Samhain 2016, ghlac an Parlaimint [rún](#) maidir le Plean Gníomhaíochta an Choimisiúin, agus chuir sí fáilte roimh an rún go molfaí córas críochnúil CBL agus bearta breise chun dul i ngleic le calaois. I mí an Mhárta 2019, ghlac an Parlaimint tuarascáil a d'eascair as obair an Choiste Speisialta um chuireanna airgeadais, imghabháil cánach agus seachaint cánach (TAX3), ina bpléitear roinnt saincheisteanna a bhaineann le CBL.

2 DLEACHTANNA MÁIL AR ALCÓL, TÁIRGÍ TOBAC AGUS FUINNEAMH

A. An bunús dlí

Airteagal 113 CFAE agus, maidir le cánachas fuinnimh, Airteagal 192 CFAE, chun cuspóirí Airteagal 191 CFAE a bhaint amach.

B. Cuspóirí

Tá rátaí agus struchtúir na ndleachtanna máil éagsúil ó Bhallstát go Ballstát, rud a dhéanann difear don iomaíocht. D'fhéadfadh cáin a bheith ina cúis le gluaiseacht earraí, cailteanas ioncaim agus calaois mar thoradh ar na héagsúlachtaí móra sna dleachtanna a ghearrtar ar tháirge ar leith. Tá iarrachtaí á ndéanamh ó thús na 1970idí i leith na struchtúir agus na rátaí a chomhchuíbhíú, ach is beag dul chun cinn atá déanta.

C. A bhfuil bainte amach

1. Rialacha ginearálta

Faoi Threoir 2008/118/CE maidir leis na socruithe ginearálta le haghaidh dleachtanna máil, bunaíodh socruithe ginearálta do tháirgí a ngearrtar dleacht mháil orthu, d'fhonn saorghluaiseacht earraí agus, dá bhrí sin, feidmiú cuí mhargadh inmheánach AE a ráthú. I mí na Bealtaine 2018, mhol an Coimisiún athmhúnlú ar Theoir 2008/118/CE.

2. Alcól

Ceist bhunúsach a bhaineann le cánachas alcóil ná a mhéid atá táirgí éagsúla in iomaíocht lena chéile. Is é an dearcadh atá léirithe ag an gCoimisiún (COM(79) 0261) agus ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh (Cás 170/78, ECR 1985) go traidisiúnta ná go bhfuil gach deoch alcóil inmhálartaithe a bheag nó a mhór agus in iomaíocht lena chéile. Níor glacadh Treoir 92/83/CEE, ina sonraítear na táirgí a bhfuil dleacht le gearradh orthu agus an modh chun an dleacht a shocrú, go dtí 1992. Tháinig treoir thábhachtach eile ina diaidh, 92/84/CEE. Tarraingíodh siar togra le haghaidh treoir lena leasófaí Treoir 92/84/CEE (comhfhogasú na rátaí le haghaidh dleachtanna máil ar alcól agus deochanna alcóil) i mí an Mhárta 2015, ós rud é nár éirigh leis an gComhairle teacht ar chomhaontú faoin ábhar.

Faoi chuimsiú an chláir um Oiriúnacht agus Feidhmíocht Rialála (REFIT), thug an Coimisiún faoi mheastóireacht ar Threoir 92/83/CEE agus, i mí na Bealtaine 2018, thíolaic an Coimisiún togra chun an Treoir a leasú.

3. Táirgí tobac

Tá struchtúr bunúsach na rátaí máil le haghaidh tobac tugtha le chéile i dtreoir chomhdhlúite (2011/64/AE). I gcodarsnacht leis na chéad tograí ón gCoimisiún, níl ach íosrátaí leagtha amach. Is ann do chatagóirí éagsúla do tháirgí tobac inchánacha. Caithfear ráta comhréireach (*ad valorem*) a úsáid le haghaidh na gcánacha ar thoitíní, in éineacht le dleacht mháil shonrach. Bíonn táirgí eile tobac faoi réir *ad valorem*, dleacht mháil shonrach nó dleacht mháil mheasctha mar a thugtar air.

Ar nós na ndleachtanna máil ar alcól, léiríodh i meastóireacht REFIT go raibh an deis ann athbhreithniú a dhéanamh ar an treoir ábhartha maidir le táirgí tobac. D'iarr an Chomhairle ar an gCoimisiún an obair ullmhúcháin a dhéanamh do thogra reachtach a d'fhéadfaí a ghlacadh. I mí Eanáir 2018, tar éis measúnú a chur i gcrích, chinn an Coimisiún gan athbhreithniú nó leasú ar Threoir 2011/64/AE a mholadh cheal sonraí.

4. Táirgí fuinnimh (olaí mianracha, gás, leictreachas, fuinnimh malartach, breosla eitlíochta)

Is sa bhliain 1992 a cuireadh bunstruchtúr na ndleachtanna máil ar olaí mianracha laistigh den Chomhphobal ar bun. Níl ach íosrátaí leagtha síos ina gcás siúd freisin, mar atá i gcás alcóil agus tobac, rud nach bhfuil ag teacht leis an bplean a bhí ann ar dtús (comhchuibhiú iomlán). Glacadh leagan de thograí 1997 ón gCoimisiún ar a ndearnadh athruithe móra (Treoir 2003/96/CE, maoluithe i dTreoir 2004/74/CE agus i dTreoir 2004/75/CE).

Is éard a bhí i gceist leis an teachtaireacht a d'fhoilsigh an Coimisiún in 2000 maidir le cánachas breosla eitlíochta (COM(2000)0110) ná go bhfuil foráil i dTreoir 2003/96/CE anois maidir le díolúine éigeantach ó dhleacht mháil do tháirgí fuinnimh a sholáthraítear lena n-úsáid mar bhreosla eitlíochta seachas san eitlíocht phléisiúir phríobháideach. Tugadh isteach den chéad uair forálacha lena féidir leis na Ballstáit cáin a ghearradh ar bhreosla eitlíochta d'eitiltí intíre agus, trí chomhaontuithe déthaobhacha, ar bhreosla a úsáidtear d'eitiltí laistigh den Chomhphobal.

In 2001, moladh bearta chun úsáid bithbhreoslaí a chur chun cinn, ina measc an deis ráta laghdaithe le haghaidh dleacht mháil a chur i bhfeidhm, agus glacadh na bearta in 2003 mar Threoir 2003/30/CE.

5. CBL ar bhreoslaí eile

Tíolacadh togra in 2002 chun CBL a ghearradh ar ghás nádúrtha agus leictreachas. I gcás cuideachtaí ghearrafaí an cháin san áit a bhfuil sainchónaí ar an gceannaitheoir. I gcás úsáideoirí deiridh, ghearrafaí an cháin san áit úsáide. Glacadh an togra sin freisin (Treoir 2003/92/CE).

6. Na tionscnaimh is déanaí

Ba é an tionscnamh is déanaí ón gCoimisiún ná an togra le haghaidh Treoir maidir le Cáin ar Fhuinneamh ([COM\(2011\)0169](#)), a raibh sé mar chuspóir aige na rialacha maidir le cánachas táirgí fuinnimh a nuachóiriú. Chuirfeadh sé ar chumas na mBallstát a gcuid struchtúr cánach ginearálta a athdhearadh ar bhealach lena gcuirfí le fás agus le fostaíocht tríd an gcánachas a aistriú ón saothar go dtí an úsáid. Tarraingíodh siar an togra i Márta 2015.

D. Ról Pharlaimint na hEorpa

1. Cánacha ar alcól agus tobac

Ina rún maidir le beartas cánachais AE in 2002, cháin an Pharlaimint beartas an Choimisiúin maidir le dleachtanna ar tháirgí tobac agus alcóil agus dhiúltaigh sí go háirithe do níos mó comhchuibhithe. In 2009, cé go raibh an Pharlaimint i bhfabhar na cánacha ar thoitíní agus ar tháirgí eile tobac a ardú de réir a chéile, níor ghlac sí le leibhéal na gcánacha a bhí molta ag an gCoimisiún.

2. Cánacha ar ola mhianrach nó ar fhuinneamh

Ina rún ó 2002 maidir le beartas cánach, d'áitigh an Pharlaimint gur ghá an prionsabal gurb é 'údar an truailithe a íocfaidh as' a chur i bhfeidhm níos forleithne, go háirithe in earnáil na dtáirgí fuinnimh. Thug an Pharlaimint tuairim fhabhrach uaithe ar na moltaí maidir le bithbhreosla i mí Dheireadh Fómhair 2002 agus ghlac sí leasuithe ar mhaithe lena neartú. In 2012, ghlac an Pharlaimint [rún](#) maidir leis an togra le haghaidh Treoir maidir le Cáin ar Fhuinneamh, a tarraingíodh siar níos déanaí.

Dražen Rakić
05/2019

